

СЪЗДАВАНЕ НА СБОРНИК С ТЕКСТОВИ ЗАДАЧИ ОТ ЧЕТВЪРТОКЛАСНИЦИ

Денка Иванова

ЧСОУ „Нов век”, 6064, с. Кирилово, общ. Стара Загора, България, dp_ivanova@mail.bg

CREATING A BOOK OF MATHEMATICAL PROBLEMS BY PUPILS FROM 4TH GRADE

Denka Ivanova

Private Secondary School "New century", 6064, Kirilovo, Municipality of Stara Zagora, Bulgaria, dp_ivanova@mail.bg

ABSTRACT

The article reveals the methodology of the model of integrated technology, interdisciplinary, project-oriented teaching at the Primary school. The model was developed by a team of scientists /Docent Dr. Romyana Papancheva and Docent Dr. Krasimira Dimitrova/ from the “Prof. Dr. Asen Zlatarov” University of Burgas, with the support of Microsoft-Bulgaria and "Partners in Learning" program.

Pupils from 4th grade created a book of mathematical problems by using Word and Paint.

Key words: primary school, project-oriented learning

Настоящата статия има за цел да покаже как моделът за интердисциплинарно проектно-ориентирано обучение при интегриране на технологиите в началното училище [3] влияе върху крайния резултат от ученето и върху мотивацията на учениците. В учебната програма по математика (4. клас) е посочено, че важно място в обучението заемат съставните текстови задачи. На учениците се дават задачи с по-сложна математическа структура, за които се изисква по-добри познания за процеса на решаване. Необходимо е учителят да използва различни методи, осигуряващи активното участие на всеки ученик съобразно неговите възможности и индивидуални особености.[4]

За текстовите задачи се дават следните определения: „формулиран с думи въпрос, отговорът на който може да бъде получен с помощта на аритметични действия“; „аритметична задача се нарича искането да се определи числената стойност на търсена величина по дадени числени стойности на други величини, изразени в словесна форма“.

Основните елементи на една текстова задача са: **условие, числени данни и въпрос**.

В зависимост от броя на действията изпълнявани за тяхното решаване, текстовите задачи биват два основни вида – **прости и съставни**.

В методиката на обучението по математика се приема, че решаването на текстови задачи преминава през следните основни **етапи**:

1. Задълбочено изясняване и усвояване на условието на задачата.
2. Разкриване на зависимостите между дадените величини и между дадените и търсената и избор на необходимите аритметични действия (или действие) за решаването на задачата.
3. Съставяне план на решението на задачата – какви действия и в какъв ред ще се извършат.
4. Изпълнение на плана и оформяне на решението.
5. Формулиране на отговора и проверка на решението.
6. Разглеждане на задачата и на решението с цел да се разкрие метода на решаване, неговите характерни особености, за да се използва при работа над други задачи.

При решаването на проста текстова задача 3) отпада, а 4) се свежда до изпълнение на избраното аритметично действие, което е едно и записване на решението.[2]

Работата над съставна текстова задача започва в трети клас, като се извършва плавен преход от решаването на прости към решаването на съставни текстови задачи с два вида упражнения – решаване на двойки прости текстови задачи и решаване на текстови задачи с два въпроса.

Идеята за създаването на сборник с текстови задачи от четвъртокласници е следствие от наблюденията ми върху трудностите, които децата срещат в часовете по математика, както и в часовете по самоподготовка. Основните проблеми, с които се сблъскват малките ученици при решаването на текстови задачи се състоят в това, че те често не умеят да разкрият зависимостите между дадените величини, както и да изберат необходимите аритметични действия.

В тази насока е разработен и реализиран учебен тематичен проект „Сборник от приятели за приятели“, който обхваща уроци от учебника по математика за 4. клас.[1] Предвидени са дейности, изискващи използване на информационни технологии. В процеса на работа учениците получават знания за работа в електронна среда, съобразно приетите ДООИ по предмета информационни технологии за 4. клас.

Крайният продукт от работата по проекта е „Сборник от приятели за приятели“, съдържащ съставени от децата текстови задачи и техни компютърни рисунки. Съпътстващата задача е учениците да изработят табло от цветен картон „Математическа поща“. Върху него залепят плик, в който периодично пускат съставени задачи за съучениците си. Решението им може да се реализира в началото на урока по математика, или в друг момент по преценка на учителя.

Софтуерните продукти, с които учениците работят са програмите Microsoft Office Word, Microsoft Office Publisher и Paint.

Работата по проекта протича през три етапа: организационен, оперативен и продуктивен.

I. Организационен етап (продължителност: 1 учебен час).

Продължителност: 1 учебен час

Учителят разработва урок (Приложение 1) - тема № 8 „Текстови задачи“, използвайки презентация в Power Point (Приложение 2). Още по-интересна и впечатляваща ще бъде същата презентация, но с приставката Mischief [6]. Трети вариант е и използването на софтуера Envision (един компютър – много мишки).[7]

Целите на урока са да се преговорят и обобщят знанията и уменията на учениците за решаване на обикновени и съставни текстови задачи; да се припомнят основни моменти при работа с текстови задачи (четене; възприемане на информацията в текста; начини, по които решаващият задачата би могъл да си помогне; допълнителна работа – задаване на други въпроси, изказване на нови задачи по данните).

През този учебен час учителят представя на децата дейностите по проекта, разпределят се екипите, задава се план за работа.

II. Оперативен етап: (продължителност: 20 учебни часа).

По време на оперативния етап се извършва основната дейност от работата по проекта. На всеки ученик се поставя за домашна работа съставянето на текстови задачи, които се обсъждат в часовете по математика. Това може да стане чрез отварянето на плика от постера, в който децата са поставили листчета със съставените от тях задачи.

Върху постера децата залепят и предварително изготвен от учителя лист със съвети от американския математик Пойа - как по-лесно да решават текстови задачи и други дидактични материали.

В часовете по информационни технологии децата създават част от страниците на сборника, работейки с програмите Microsoft Office Word, Microsoft Office Publisher и Paint.

III. Продуктивен етап: (продължителност: 1 ден).

Място на провеждане: розоварна и етнографски комплекс „Дамасцена“ - с. Скобелево, обл. Стара Загора [4]. Това е годишното тържество за приключване на учебната година, на което ще се състои и публичното представяне на работата по проекта пред родители и учители. Всяко дете получава копие от сборника, към който е приложен и мултимедиен диск с материали от проекта.

Резултатите от проведените тестове в началото и в края на учебния проект посочват повишаване процента на учениците, които са решили текстовите задачи вярно.

Тест входно ниво		Тест изходно ниво
Без грешка	40 %	80 %
До 2 грешки	60 %	20 %
Изцяло грешни	0 %	0 %

Таблица 1

Проектната работа не е нова за учениците и автора. На база модела за интердисциплинарно проектно-базирано обучение в началното училище при интегриране на технологиите [3] са разработени и реализирани в практиката

Учебен проект „Не убивай мечтите или заедно против наркотиците и насилието в училище“, 2008 г., I място на общински кръг на националната конференция „Училището – желана територия на ученика“;

Учебен проект „Обичам моя роден град Стара Загора“, 2009 г., част от националния проект „Пътешествие из България“;

Учебен проект „За да имаш приятели“, класиран в ТОП 50 на Европа за престижните награди – Elearning 2010, Копенхаген;

Учебен проект „My English Dictionary“, Москва, 2011 г.

Литература:

1. Богданова, М. и колектив, 2008, Математика за 4. клас, „Булвест 2000“, София
2. Маджаров, Ал., Радев, Р., Новакова, З., Дидактико-методически технологии в обучението по математика, част 2, Веда Словена – ЖГ, 1994, 19
3. Папанчева, Р., Димитрова, К., 2008, Модел за интердисциплинарно проектно-базирано обучение в началното училище, Сборник доклади на V национална работна среща „ИКТ в началното училище“, Слънчев бряг
4. Учебна програма по математика – IV клас, 2003, София, 9
5. <http://www.damascena.net/index.html>
6. <http://www.microsoft.com/multipoint/mouse-mischief/en-us/default.aspx>
7. <http://www.nimero.com>